

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pisem ne sprejemamo. Izhaja vsak teden. Naročnina letna 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebej. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 3112

Delo in položaj sekcije JUU za dravsko banovino v poslovnem letu 1937./1938. Poročila tajnika za banovinsko skupščino

Zopet je minulo leto našega skupnega dela in prizadevanja za ureditev stanovskih, šolskih in splošno prosvetnih zadev. Naše delo je bilo obširno, temeljito in težko in zavedamo se, da uspehi ne odgovarjajo delu. Upali smo, da bo med letom rešenih več pereh vprašanj, za katerih rešitev je organizacija delala z vsemi sredstvi. Ker pa moramo računati z običnimi prilikami v državi, ki se v nemali meri odražajo tudi v organizaciji, uspehi ne odgovarjajo našim težnjam. Kar pa smo dosegli moramo pripisati temu, da se je delo v organizaciji počelo enotnosti gledanja organiziranega učiteljstva na stanovske probleme. To gledanje pa sloni na strogo nepristranski stanovski smeri, ki ustvarja najtrdnjše temelje za bodočnost.

Predno pridem k podrobnostim, moram na kratko opisati

razmere v učiteljski organizaciji.

Že na glavni skupščini v Skopju so bili odločno odstranjeni vsi poskusi, zanesti v organizacijo tuje vplive. Vendar so se po glavni skupščini pojavile težnje, razcepiti vrste organizacijskim ciljem in smernicam zvestih pristašev. Posebno izvršni odbor se je moral v najtežjih prilikah boriti za ohranitev stanovske linije v združenju. Najtežje borbe so bile v beograjski sekciji. Poskušali so z vsemi sredstvi razbiti trdne vrste stanovsko-zavednih članov in zanesti posebno v centralo združenja vpliv beograjskih tovarišev. Na večih običnih zborih sreskih društev Beograda je prišlo do bojnega glasovanja in je končni štadij ta, da je prevladala treznejša struja, ki upošteva pravila JUU ter načelne sklepe glavnega odbora. Razmere se obračajo na boljše ter se urejujejo po navodilih in smernicah glavnega odbora.

Težke so razmere v moravski banovini, kjer je nastal zastoj v delu sekcije zaradi tega, ker so bili iz moravske banovine premeščeni vsi člani upravnega in nadzornega odbora sekcije, izvedenši podpredsednika, ki vodi sedaj vse posle. Vendar je upati, da bo na letošnji banovinski skupščini zmagovalo stanovsko zavedno članstvo, ki si bo tudi sedaj izvolilo novo upravo, ki bo vodila sekcijo po smernicah začrtanih v naši deklaraciji.

V dunavski banovini so bile razmere zelo težke. Na predlog nadzornega odbora je bila sklicana izredna skupščina, na kateri je bila izvoljena nova uprava. Stara uprava je vložila proti temu pritožbo na državni svet. To pritožbo je bivil predsednik sekcije umaknil in odstopil kot predsednik. Po posredovanju glavnega in izvršnega odbora se pa razmere tudi v tej sekciji obračajo na boljše in je pričakovati, da se bodo z redno sekcijско skupščino razmere do kraja uredile. V ostalih predeh države je situacija v združenju prav dobra in se je v primeri z lanskim posl. letom še izboljšala, ker se čuti večja povezanost tako med posameznimi sekcijami kakor med centralo in sekcijami.

Radi pomanjkanja denarnih sredstev je imel glavni odbor le eno sejo 9., 10. in 11. maja. Na tej seji je obširno razpravljalo o situaciji v združenju s posebnim ozirom na stanje v moravski, dunavski in beograjski sekciji. Podal je navodila za nadaljnje delo. Nadalje je razpravljalo o gnotnem vprašanju učiteljstva ter šolskih in prosvetnih zadevah. Ob priliki seje glavnega odbora so bili zastopniki sekcij sprejeti pri g. ministru prosvete in so mu iznesli želje in zahteve učiteljstva. Seja je pokazala kompaktnost učiteljstva vse države in enotno gledanje na pereča vprašanja. Člani glavnega odbora so se solidalizirali z delom izvršnega odbora ter podprli s tem njegova stremeljenja.

Upravni odbor združenja je imel dve seji, na katerih je razpravljalo o važnih organizacijskih vprašanjih. Dal je navodila za bodoče delo in prejel informacije za obvestilo članstva. Tretja seja je sklicana za 30. junij. O delu te seje danes še ne morem poročati.

Glavna skupščina.

Sekcija se je dobro zavedala, da je za ohranitev stanovske linije v organizaciji in odklonitev škodljivih vplivov izven organizacije nujno potrebna polnoštevilna udeležba delegatov iz dravske banovine na glavni skupščini v Skopju. Sekcija je žrtvovala tudi materialno, da so mogla biti sreska društva pol-

noštevilno udeležena. Dolžni smo bili to storiti, saj je bila ravno dravska sekcija prva, ki je postavila organizacijo na čisto stanovsko linijo z deklaracijo v Celju. Sreska društva so se odlično odzvala pozivu in tako je tudi na glavni skupščini v Skopju, ki je v razvoju naše organizacije ena najvažnejših, zmagovala stanovska linija. Pričakovali smo, da zmaga v Skopju ne bo ostala brez posledic

Demisija predsednika Ivana Dimnika.

23. julija 1937. je poslal tov. Ivan Dimnik upravnemu odboru sekcije za dravsko banovino pismo, v katerem sporoča, da podaja demisijo na predsedniško mesto dravske sekcije. Upravni odbor je njegove razloge upošteval in po predhodnem pismenem zaslišanju članov upravnega odbora na seji dne 28. avgusta 1937. njegovo demisijo sprejel. Upravni odbor se je rekonstruiral tako, da je prevzel mesto predsednika tov. Kumelj in mesto tajnika tov. Supančič.

Razmere v naši sekciji.

V vsem poslovnem letu ni bilo opazati poizkusov, da bi se uveljavljali nestanovski vplivi. Iz tega moramo sklepati, da se naše članstvo odlično zaveda moči, dokler vztraja na stanovski liniji in je pripravljeno vsestransko žrtvovati. Razmerje med sekcijo in sreskimi društvi je bilo prav dobro. Sreska društva so vedno in povsod uvidevala položaj in delo banovinske centralne ter po svojih močeh in možnostih to delo tudi podpirala. V bodočem letu bi bilo želeli le, da pošiljajo sreska društva pogostejše in točne informacije o zadevah, ki se pojavljajo v posameznih sreskih društvih. Nadalje pa tudi, da rešujejo v svojem delokrogu vse one zadeve, ki jih vodstvo sekcije ne more reševati radi nepoznavanja lokalnih razmer.

Učiteljski politični klubi.

Večkrat čitamo v časopisih o zborovanjih klubov JRZ. Bili smo na takojšnjem razmislu. Naše stališče do teh klubov je isto, kakor je bilo leta 1933. Poudarjali smo ga v večih člankih v »Učit. tovarišu«.

Predsedniški zbori.

Da seznanimo vse učiteljstvo s položajem v organizaciji in da dobimo smernice za nadaljnje delo, sta bila sklicana dva predsedniška zbora, in sicer 14. novembra 1937. v Celju in 29. maja v Ljubljani. Predsedniški zbor v Celju se je bavil predvsem z akcijo za zvišanje prejemkov, z aktiviziranjem članstva, realizacijo sklepov banovinske skupščine, s personalno prosvetno politiko, z napredovanji, z nastavitvijo brezposelnih učiteljskih abiturientov in drugimi organizacijskimi zadevami. Predsedniški zbor v Ljubljani pa je v prvi vrsti obravnaval Učiteljsko tiskarno in njeno razmerje do organizacije, proračun za bodoče poslovno leto in tekoče zadeve. Tudi predsedniški zbori so pokazali enotnost gledanja slov. učiteljstva in dali nove spodbude vodstvu sekcije za nadaljnje delo.

Upravni in nadzorni odbor

sta imela skupno šest sej, na katerih sta obravnavala predloge sreskih društev in tekoče zadeve. V upravnem in nadzornem odboru je vladalo vse leto popolno soglasje in težnja koristiti učiteljstvu z nadaljnimi akcijami v javnosti in v organizaciji.

Sprejem pri gospodu ministru prosvete.

20. novembra popoldne je sprejel g. minister prosvete ob priliki poseta v Ljubljani vodstvo sekcije JUU. Predsednik sekcije je obrazložil g. ministru naše glavne zahteve in težnje. Posebej je opozoril na kontraktualne učitelje, učiteljice ženskih ročnih del, na korekture premetitev in na namestitve novincev. Gospod minister je obljubil svojo pomoč in zatrdil, da je v dobrih stikih z našo centralo.

Ožje vodstvo sekcije

je imelo več posvetovanj, na katerih je razpravljalo o sklepih banovinske skupščine, upravnega in nadzornega odbora in predsedniških zborov, o predlogih in dopisih sreskih

društev. K ožjemu vodstvu so bili pritegnjeni tudi vsi sodelavci sekcije. Le na ta način je bilo mogoče koristno reševati zadeve, ki so prihajale na sekcijo.

Poslovanje sekcije.

Tekom poslovnega leta je došlo na sekcijo 2287 dopisov. V tej številki niso vštete vse vloge, ki so bile pod isto številko poslane na razna oblastva in osebnosti. Razposlanih je bilo 73 okrožnic, s katerimi smo obveščali sreska društva ter člane upravnega in nadzornega odbora o tekočih zadevah. Več okrožnic je obsegalo tudi prošnje za dostavo podatkov. Ugotoviti moram, da prihajajo odgovori na okrožnice zelo neredno in nekatera društva sploh ne odgovarjajo. Res je, da so temu krive tudi krajevne razmere, ker nista predsednik in tajnik sreskega društva v istem kraju, marveč sta oddaljena po več kilometrov. Predsednik sekcije se je udeležil na prošnjo sreskih društev 4 velikih zborovanj, na katerih je podal situacijsko poročilo. Tajnik sekcije je podal situacijsko poročilo na velikem zborovanju v Ljubljani.

Intervencije pri kr. banski upravi.

Člani vodstva sekcije so posetili g. načelnika banske uprave in g. banovinskega šol. nadzornika. Iznesli so organizacijska načelna stališča do posameznih vprašanj glede šolstva, učiteljstva in personalne prosv. politike. Med letom so poedini funkcionarji po potrebi posetili poleg prej navedenih tudi g. inspektorja banske uprave zaradi intervencij v posameznih konkretnih primerih. Poleg tega je poslala sekcija g. načelniku obširno pismo predstavko za ureditev tekočih zadev in za odpravo napak, ki so se pojavljale pri personalni prosvetni politiki v prejšnjih letih. Vse leto je bil med sekcijo in prosvetno upravo vzdrževan osebni kontakt.

Sreska učiteljska društva.

V letošnjem poslovnem letu je imela sekcija 34 sreskih društev. Včlanjenih je bilo 3199 učiteljev in učiteljic. Med letom je pristopilo 47 članov, izstopilo pa 109 članov. Število članstva je v primeru z lanskim letom padlo za 62. Sekcija ima tudi enega podpornega člana, enega ustanovnika ter pet častnih članov. Iz razpredelnice 2. je razvidno, da so imela sreska društva 144 zborovanj, na katerih je bilo 158 predavanj. Povprečni obisk zborovanj je znašal 60,9 %. Največji obisk izkazuje sresko društvo Celje, najmanjšega pa sresko društvo Brežice.

I.

Št. št.	Sresko učiteljsko društvo	Članov 1936/37.	Članov 1937/38.	+	-
1.	Brežice	102	91	-	11
2.	Celje	208	206	-	2
3.	Črnomelj-Metlika	86	75	-	11
4.	Dravograd	89	93	1	-
5.	Gornji grad	45	46	1	-
6.	Kamnik	130	129	1	1
7.	Kočevje	119	111	-	8
8.	Konjice	66	64	-	2
9.	Kozje	48	46	-	2
10.	Kranj	92	100	8	-
11.	Krško	126	128	2	-
12.	Laško	136	135	1	-
13.	Lendava	78	66	-	12
14.	Litija	121	114	-	7
15.	Ljubljana-mesto	252	244	-	8
16.	Ljubljana-vzh. del	86	84	-	2
17.	Ljubljana-zah. del	105	101	-	4
18.	Ljutomer	127	124	-	3
19.	Logatec	97	97	-	-
20.	Maribor-mesto	80	78	-	2
21.	Maribor-desni breg	98	102	4	-
22.	Maribor-levi breg	91	84	-	7
23.	Murska Sobota	99	114	15	-
24.	Novo mesto	96	100	4	-
25.	Ormož	59	54	-	5
26.	Ptuj	152	145	-	7
27.	Radovljica	108	97	-	11
28.	Slovenj Gradec	46	44	-	2
29.	Slovenska Bistrica	55	57	2	-
30.	Sv. Lenart	59	58	-	1
31.	Škofja Loka	61	61	-	-
32.	Šmarje-Rogatec	66	70	4	-
33.	Šoštanj	47	48	1	-
34.	Žužemberk	31	33	2	-
Skupaj		3261	3199	47	109

VSEBINA:

Delo in položaj sekcije JUU za dravsko banovino v poslovnem letu 1937./38. Vidov dan. Da se res popolnoma ne pozabi. Metodna razstava na Poskusni ljudski šoli v Ljubljani. Tečaj za učiteljstvo kmečko-nadaljevalnih šol. Sola rudarskega otroka v Trbovljah praznuje svoj stoti rojstni dan. Razpis prostih učiteljskih mest. † Grudnik Franc. LISTEK: Ladič. Splošne vesti. — Osebnostne zadeve. — Kaj vse pišejo. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljska tiskarna.

II.

Št. št.	Sresko učiteljsko društvo	Število članov	Zbor. udelež. v %	Število zborovanj	Število predavanj
1.	Brežice	91	38.5	4	1
2.	Celje	206	77.4	6	8
3.	Črnomelj-Metlika	75	*		
4.	Dravograd	93	59.7	5	5
5.	Gornji grad	46	61.1	5	5
6.	Kamnik	129	71	5	6
7.	Kočevje	111	41.2	5	4
8.	Konjice	64	67.2	5	6
9.	Kozje	46	*		
10.	Kranj	100	54.6	6	6
11.	Krško	128	38	5	4
12.	Laško	135	43.4	4	4
13.	Lendava	66	50	5	5
14.	Litija	114	53.8	5	5
15.	Ljubljana-mesto	244	54	5	6
16.	Ljubljana-vzh. del	84	*		
17.	Ljubljana-zah. del	101	76.5	7	6
18.	Ljutomer	124	*		
19.	Logatec	97	56	4	5
20.	Maribor-mesto	78	*		
21.	Maribor-desni breg	102	63.5	8	8
22.	Maribor-levi breg	84	72	5	7
23.	Murska Sobota	114	76.7	6	11
24.	Novo mesto	100	60	5	5
25.	Ormož	54	52.8	5	6
26.	Ptuj	145	54	7	7
27.	Radovljica	97	*		
28.	Slovenj Gradec	44	69	4	5
29.	Slovenska Bistrica	57	77.6	6	6
30.	Sv. Lenart	58	60.6	4	6
31.	Škofja Loka	61	57	5	7
32.	Šmarje-Rogatec	70	74.7	4	3
33.	Šoštanj	48	72.2	5	5
34.	Žužemberk	33	69.5	4	6
Skupaj		3199	60.9	144	158

* Ni poslalo podatkov.

Neorganizirano učiteljstvo.

Podatke o neorganiziranem učiteljstvu je poslalo samo eno sresko društvo. V banovini je 4205 učnih oseb. Med temi 16 kontraktualcev, 44 dnevničarjev, 44 je dodeljenih kr. banski upravi, 155 drugim ustanovam, 59 učiteljic ročnih del, 26 državnih veroučiteljev in 34 strokovnih učiteljev. Izven naših vrst je torej 1006 učiteljev in učiteljic. Sekcija in sreska društva so se med letom trudila, da zainteresirajo za pristop neorganizirane tovariše v tovarišice. V ta namen so bila razposlana na neorganizirane tudi osebna vabila. Računati pa moramo, da so v gornjem številu vštete tudi redovnice.

Finančni zakon.

Kakor vsako leto je tudi letos sekcija sestavila po predlogih in željah učiteljstva one zahteve, ki naj bi se uzakonile v finančnem zakonu za 1938./39. Naša prva in najvažnejša zahteva je bila uzakonitev

stalnosti

učiteljstva ljudskih šol v službi in na službenem mestu. Svojo zahtevo smo utemeljevali s potrebo, da je učiteljevo delo sistematsko zgrajeno na večletnem načrtu, da mora imeti učiteljstvo za svoje delo potreben mir in da mu je zajamčena popolna sigurnost. Radi tega, ker ni uzakonjena stalnost, nastaja ogromna škoda leto za leto in je zato nujno potrebno, da se čim preje uzakoni.

Avtomatično napredovanje.

Ravno v zadnjih letih je postala zadeva napredovanj najtežja. Pri napredovanjih se niso upoštevala zakonska določila. Vse to se je pojavljalo radi tega, ker ni bila uzakonjena določba o avtomatičnem napredovanju. Zato je sekcija ponovno v predlogih za fin. zakon 1938./1939. poudarila zahtevo po avtomatičnem napredovanju, ker le na ta način bi bilo učiteljstvo izenačeno. Ravno tako smo predlagali, naj odpadejo ovire in posebne določbe glede napredovanja v V. skupino.

Akontacije na pokojnine.

Tovariši, ki so bili upokojeni, so morali čakati daljšo dobo na izplačilo prejemkov. Pred tem so jim bili ustavljeni prejemki aktivnega drž. uradništva. Radi tega je večina uslužbencev zapadla v najhujše pomanjkanje in to ravno takrat, ko bi bili po naporu delu ravno najbolj potrebni skrbne nege in zdravljenja. Sekcija je stavela predlog, ki je podrobno obrazloženo, naj bi se učiteljem, ki so upokojeni, izplačevala akontacija na pokojnino v razmerju s službenimi leti in v odstotkih od osebine in položajne doklade ter ostalih prejemkov.

§ 58. fin. zakona za leto 1932./1933. naj se ukine.

Po tem členu je bil ukinjen § 116. zakona o drž. uradnikih točka 3., ki je določal, da se računa čas, prebit v službi države v svojstvu pogodbenega uradnika za pokojnino, če je bil prestop iz pogodbenega stanja v državno službo neposreden. Z ukinitvijo tega člena so bili prizadeti vsi pogodbeni učitelji, ki so morali čakati več let na državno službo. Odredba § 30. odst. 1. fin. zakona za leto 1933./1934. naj se ukine. S tem paragrafom so bili spremenjeni §§ 51., 84. in 113. zakona o narodnih šolah. § 51. zakona o narodnih šolah stremi za boljše kvaliteto pouka in je normiral število učencev na 40. § 84. je določal, naj prejema stanarino vse učiteljstvo brez izjeme. Ta paragraf je bil važen posebno za poročene učitelje, ker so z njegovimi določbami popolnoma izenačene z neporočenimi. § 113. zakona o narodnih šolah je bil povsem utemeljen, ker mora šolski upravitelj skrbeti za vodstvo šole in izvrševati obsežne pisarniške posle. Novo delo pa more vršiti po uredbi o vzdrževanju ljudskih šol z dne 9. sept. 1936. Zato bi bilo prav in pravilno, da se učitelji na šolah z večimi oddelki oproščeni poučevanja.

§ 33. fin. zakona za 1937./1938. naj se dostavi določba, da prejemajo sreski in banski šolski nadzorniki iz vrst ljudskošolskega učiteljstva stanarino iz banovinskega proračuna.

Banski šolski nadzorniki.

Stavili smo predlog, da se § 120. zakona o ljudskih šolah doda odstavek, da se smejo postavljati za banske šolske nadzornike sreski šolski nadzorniki z najmanj 5 letno nadzorniško službo in učitelji šol z najmanj 20 leti drž. službe, ako imajo nadzorniški izpit in so se odlikovali s svojim delom v šoli in izven nje.

Celibat učiteljic.

Odstavek 8. § 33. fin. zakona za leto 1937./1938., s katerim je bil uveljavljen nov § 93. a) zakona o nar. šolah naj se ukine. Ta paragraf omejuje učiteljice v ustavno zaimenjenih pravicah in enakopravnosti, ki jih priznava na osnovi ustave uradniški zakon. Uvedba celibata ne more biti uspešno sredstvo za reševanje brezposelnih, ker je praksa pokazala, kako neznatno število budžetskih mest se je izpraznilo radi odpustitve poročenih učiteljic. Zakon sam pa določa, da se morejo izvršiti potsavitve le na proračunska mesta. Nove postavitve se morejo izvršiti le potem, ko je izplačana odpravnina učiteljicam, ki so se poročile.

Učiteljice matere.

Predlagali smo, naj se ponovno uzakoni zadnji odstavek § 87. zakona o lj. šolah. Ta je bil ukinjen s § 292. urad. zakona in je določal, da imajo matere z dopolnjenimi 20. leti efekt. službe in z nad 3 otroki pravico prositi za upokojitve. Ta določba je bila globoko socialna in bi mnogo doprinesla k reševanju brezposelnosti ter bi bila mnogo uspešnejša, kakor uvedba celibata.

Kontraktualni učitelji in učitelji dnevničarji.

Opisali smo neznosne razmere, v katere so prišli slovenski učitelji v Italiji, in so bili prisiljeni, da se zatečejo v Jugoslavijo. Tu so bili sprejeti začasno v kontraktualno ali dnevničarsko službo. Z razsodbo drž. sveta, ki je ukinila položitve dopolnilnih izpitov v zvezi z odločbo min. prosvete, je bilo tem učiteljem onemogočeno polaganje dopolnilnih zrelostnih in praktičnih učit. izpitov. Zato ti učitelji ne morejo biti prevedeni v redno državno službo in tudi ne morejo ostati v kontraktualni službi, ker nimajo zanj zakonite kvalifikacije. Grozil jim je odpust iz kontraktualne službe in s tem v zvezi nevarnost, da bodo z družino brez sredstev na cesti. Kakor smo tej akciji posvečali vso pozornost ter zainteresirali za položaj teh učiteljev poleg narodnih predstavnikov in poslancev tudi vse oblasti, smo predlagali za finančni zakon, da se § 71. zakona o lj. šolah dopolni tako, da morejo polagati dopolnilni zrelostni izpit, oz. da se jim nostrificira prejšnji zrelostni izpit. Istemu paragrafu naj se doda določba, da se smejo taki učitelji v zvezi s § 54. in 53. zakona o državljanstvu postavljati za stalne učitelje ljudskih šol. Nadalje smo predlagali, da se dopolni § 47. zakona o učit. šolah, da sme ministrstvo prosvete po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta nostrificirati v inozemstvu položene učit. izpite z določitvijo dopolnilnih izpitov na učiteljskih šolah.

Učiteljice ženskih ročnih del.

V ravno tako težkem položaju kakor učitelji kontraktualci, so učiteljice ženskih ročnih del. Ureditvi njih položaja je posvečala sekcija polno pažnjo in stavila tudi predlog za fin. zakon, kako naj se njihovo zvanje uredi. Ze 7 let čakajo te učiteljice na napredovanje kljub temu, da so bile 1. aprila 1931. prevedene na plače po uradniškem zakonu v smislu določil § 249. urad. zakona. Zaradi

tega trpe občutno škodo. Zahtevali smo, naj se njuno razvrstje zvanje učiteljic ženskih ročnih del po določbah § 347.

Razpis službenih mest.

Tudi temu vprašanju smo posvetili pažnjo in za finančni zakon predlagali: prazna učiteljska mesta naj se razpišejo vsak mesec, premestitve pa naj se izvedejo šele konec leta; učitelj ne more biti odpuščen iz državne službe in ne biti premeščen proti svoji volji, ako ni izvedena disciplinska preiskava in krivda dokazana. § 99. naj se izpremeni in naj se vnese določba, da mora biti razpored za učiteljska mesta gotov najkasneje do 15. avgusta, razpisi naj bodo v juniju in juliju, učitelji pa morajo biti na novih krajih najkasneje do 25. avgusta. Oni učitelji, za katere je bil izvršen razpored med šolskim letom, pa morajo biti na svojih mestih do 15. julija. Učiteljska mesta naj se oddajajo komisijam. V tej komisiji naj poleg zastopnikov banske uprave in min. prosvete sodelujeta tudi dva člana učiteljskega združenja.

§ 110. uradniškega zakona.

Ukine naj se avtentično tolmačenje § 110. U. Z. z dne 27. dec. 1932. in naj se temu paragrafu doda, da morejo biti iz državne službe odpušteni le oni, pri katerih je nespособnost ugotovljena s službeno oceno ali zdravniško komisijam pregledom. Neprikladnost za službo naj se ugotovi potom rednega disciplinskega postopka.

Kakor je obljubil g. finančni minister že predlansko leto ob priliki proračunske debate, naj se ukine

1% doprinos k uslužb. davku za brezposelne.

Nadalje smo utemeljili zahtevo, naj se kreira v proračunu 1938./1939. vsaj 2000 pripraviških mest.

Učitelji po odslužitvi kadrskega roka naj se sprejmejo v drž. službo takoj z dnem, ki sledi dnevu odpusta iz kadrskega roka. Ta zahteva je popolnoma utemeljena s tem, da so ti uslužbenci itak zapostavljeni za osebnosti, ki niso bile dolžne opravljati te državljanške dolžnosti.

Disciplinski postopek za učiteljstvo ljudskih šol

naj se preuredi tako, da bo popolnoma ustrežal organizaciji prosvetne stroke in bo prilagojen razmeram, v katerih učitelj živi in dela.

Prizna naj se stanarina

onim učiteljem in učiteljicam, ki so na šolanju, hospitiranju ali študijskem dopustu.

Duhovniška služba

naj se všteje v državno službo in naj se leta računajo kot efektivno prebita v državni službi.

Izpremeni naj se določba, ki je bila vnesena v lanski finančni zakon, da se vštejejo leta službe

učiteljem, ki so službovali na CMD šolah, le takrat, če je bil prestop neposreden. S svojim predlogom nismo uspeli.

Kaj smo dosegli?

Po prizadevanju sekcije je bila sestavljena rangna lista, ki je dokazala, da se napredovanja

ne vršijo po določilih zakona. Ministrstvo je na predlog združenja pristopilo k sestavi rangne liste, ki je sestavljena iz treh delov: rangna lista za sreske šolske nadzornike, rangna lista za nastavnike in rangna lista za učitelstvo ljudskih šol. Poudariti moramo, da so se prav zadnja napredovanja izvršila z malimi izjemami po določilih, ki jih predvideva pravilnik o rangnih listah, t. j. da so napredovali oni, ki so najdlje v posameznih položajnih skupinah. Po zatrdilu merodajnih faktorjev se bodo v bodoče vršila napredovanja strogo po rangnih listah. Naša zahteva pa ostane, naj se uzakoni avtomatično napredovanje. Z našim predlogom glede

akontacije na pokojnino

smo uspeli. Kr. banska uprava je pokazala mnogo dobre volje in omogočila redno življenje upokojencem ter jim izplačuje del rednih prejemkov do izplačila pokojnin.

Celibat učiteljic ni bil ukinjen.

Določbe § 58. fin. zakona za 1932./1933. niso bile ukinjene.

Učiteljicam materam ni bilo ugodeno.

Kontraktualnim učiteljem in učiteljicam dnevničarjem se položaj ni zboljšal. Prejeli smo zagotovilo, da je določba glede teh in učiteljic ženskih ročnih del

vnešena v finančni zakon. Kljub najboljše vršnim intervencijam pa to ni bilo iz neznanih vzrokov izvršeno. V državno službo bodo sprejeti le oni kontraktualni učitelji, ki so položili izpite v bivši Avstriji. Ostali bodo morali počakati na nov finančni zakon, za katerega bomo podvzeli najboljše akcijo. Vendar imamo zagotovilo, da ti učitelji ne bodo postavljeni na cesto in bodo mogli ostati v kontraktualni službi, dokler se jim stanje ne uredi. Položaj učiteljic ženskih ročnih del se s fin. zakonom ni izboljšal, vendar je izdal državni svet razsodbo, v konkretnem primeru, v kateri ugotavlja, da je zvanje učiteljic ženskih ročnih del že razporejeno po določilih § 301. zakona o uradnikih in da morejo napredovati. Z ozirom na to razsodbo smo opozorili bansko upravo in ministrstvo, naj se prošnje učiteljic ženskih ročnih del takoj upoštevajo, ker ležijo že 7 let nerešene v min. prosvete. Kakor je bilo razvidno iz zadnjih napredovanj, so nekatere učiteljice že napre-

dovale. Vendar pa vztrajamo pri zahtevi, da se to njihovo stanje uredi tudi v formalnem pogledu z določbo v finančnem zakonu.

Razpis prostih službenih mest.

Po dolgi letih se je vendar zgodilo, da so bila prosta učiteljska mesta pravočasno razpisana in je upati, da bo tudi razpored pravočasno izvršen. S tem pa naši zahtevi še ni ustrezno in še nadalje vztrajamo na predlogih, ki so bili izneseni za finančni zakon. Ker le na ta način more biti to vprašanje rešeno v korist šolstva in učiteljstva.

§ 114. fin. zakona za 1938./1939.

Ta člen dodaja § 7. zakona o uradnikih 4. odstavek, ki govori o tem, da more ministrstvo prosvete po zaslišanju glavnega prosvetnega sveta dovoliti opravljanje dopolnilnih izpitov iz nacionalne skupine predmetov. Ta določba je posebno važna za one, ki so polagali zrelostne in praktične izpite izven sedanjih mej naše države in jim je s tem omogočeno, da bodo prevedeni v državno službo. Določba tega člena se da aplicirati tudi na kontraktualne učitelje.

Druge zadeve

Zvišanje prejemkov.

Dviganje cen življenjskim potrebščinam je nujno zahtevalo, da se zvišajo prejemki drž. uradništva. Jugoslovensko učit. združenje je pričelo že v septembru živahno akcijo za zvišanje prejemkov. Naša zahteva je obsegala sledeče: zvišanje prejemkov na eksistencijsko minimum, vrnitev celotne osebnostne rodbinske doklade za otroke in ženo ter izenačenje prejemkov poročenih drž. uslužbenk z neporočenimi pod geslom: »Enako delo enako plačilo.« V to svrhu je treba uveljaviti v polnem obsegu uredbo o drag. dokladah iz leta 1932. Sekcija je poslala poziv sreskim društvom, naj sodelujejo pri tej akciji s sklicanjem posebnih zborovanj in s pošiljanjem aplov merodajnim faktorjem. Na iniciativo sekcije je sklicala Jugoslovanska ženska zveza 16. septembra v Ljubljani veliko zborovanje, na katerem je izzvenel klic po zvišanju prejemkov. Svoje solidarnostne izjave na tem zborovanju so podale poleg učit. združenja tudi druge stanovske in prosvetne korporacije. S posebno določbo so bili prejemki drž. uradništva s 1. novembrom zvišani. Povišek pri učitelstvu se je gibal od 53 do 130 din. Rodbinska doklada se je zvišala za vsakega otroka, neglede na število otrok in draginski razred, od 110 na 140 din. Pri tem se je zopet pokazala tendenca, da so oni, ki so najslabše plačani, dobili najmanj povišanja. Ugotoviti pa moram, da so se cene dvignile za ca. 25 %, medtem ko je znašalo zvišalo od 5 do 6 %. Z uredbo pa niso bile vrnjene rodbinske doklade za ženo in ostanejo še nadalje v veljavi težke določbe uredbe iz l. 1935. glede poročenih državnih uslužbenk. Samski uradniki so prišli po omenjeni določbi na isto višino, kot leta 1935. Prizadete so še vedno najbolj družine, ker so se jim dohodki skrčili od 25 do 50 %, medtem ko se pa cene življenjskim potrebščinam še zvišale. Naša zahteva ostane tudi v nadalje neizpremenjena, to je, da se zvišajo prejemki po zgornj navedenih načelih. Med tem so cene še bolj narasle, dvigajo se iz dneva v dan in so posebno prizadeti družinski očetje s številnimi otroci, ki jih morajo šolati v srednjih šolah. Ravno v zadnjem času smo začeli ponovno akcijo za zvišanje prejemkov s podrobno statistiko, da število rojstev stalno pada in odpade na poedine urad. družine le 0,06 % otroka letno. Pomanjkanje in velika skrb za obstoj pa se odraža tudi v pogostih primerih obolevnosti učiteljstva. Le takrat, kadar bo učitelj rešen materialnih skrbi za vzdrževanje svoje rodbine bo lahko tudi uspešneje delal v šoli in izven nje. V zvezi z akcijo za zvišanje prejemkov je sekcija razposlala na sreska društva okoliščino, ki jo je izdelala sresko društvo Šoštanj za zbiranja materiala o življenjskem standardu učiteljstva, posebno učiteljske družine. Sreska društva so se temu pozivu le deloma odzvala in poslala podatke, s katerimi bodo v bodoče podpirali našo zahtevo po zvišanju prejemkov. Vsa ostala sreska društva, ki doslej še niso poslala teh poročil, naprošamo, da smatrajo zadevo za resno in čimprej pošljejo tozadevna poročila.

Staroupokojene učiteljice ženskih ročnih del.

Ta zadeva teče še iz prejšnjega poslovnega leta. Na pritožbo, ki jo je prizadeti tovarišici sestavila sekcija, je državni svet razsodil, da se morajo staroupokojene učiteljice ženskih ročnih del tretirati kot uradnice III. kategorije in ne kot zvančnice. S to razsodbo je zadeva načelno ugodno rešena in ji mora ugoditi tudi ministrstvo financ.

Namestitve brezposelnih učiteljskih abiturientov.

V predlogih za finančni zakon smo že navedli, da smo zahtevali, naj se dvigne število mest za namestitve v prihodnjem proračunskem letu na 2000. S svojim predlogom nismo uspeli in je v budžetu kreiranih le 500 mest. Sekcija je sama in po predlogih odseka brezposelnih abiturientov vršila najboljše akcijo, da se izvrši čim večje število namestitvev brezposelnih učiteljskih abiturientov, ker to zahtevajo naše šolske in prosvetne prilike ter obupno stanje brezposelnih.

Brezobrestno posojilo učiteljstvu.

Na predlog sreskega društva Maribor smo poslali izvršnemu odboru pismeno predstavo s prošnjo, da dela na tem, da se omogoči učiteljstvu, z ozirom na težko finančno stanje,

brezobrestno posojilo iz državnih sredstev. Ta znesek bi omogočil učiteljstvu nabavo obleke, perila in drugih potrebnih sredstev, za katere so potrebni večji zneski.

Načelne zadeve.

Tekom poslovnega leta je sekcija obravnavala več načelnih zadev ter pomagala tovarišem in tovarišicam s tem, da jim je sestavila čistopise pritožb na oblast, tožbe na drž. svet in odgovore na tožbe glavne kontrole. Zadeve so bile naslednje: tožba na drž. svet radi dnevnice ob dodelitvi, tožba radi premestitve nastavnika na ljudsko šolo, pritožba radi odtegnitve zvišane osebnostne doklade ob priliki napredovanja, pritožba radi osporavanja stanarine učiteljicam, ki so poročene s sres. šol. nadzorniki, tožba radi osporavanja stanarine sres. šol. nadzornikov, pritožba radi potnih in selitvenih stroškov ter dnevnice, prošnja za obnovo postopka radi odpusta iz državne službe, pritožba proti vstetju let ob ponovnem sprejemu v državno službo, pritožba na ministrstvo radi izrečenega ukora in pritožba radi kuriva učiteljstvu v trgih. Nadalje je sekcija svetovala vsem, ki so se nanjo obrnili v disciplinskih zadevah.

Zaščita članstva.

V minulem poslovnem letu 1937./1938. ni bilo premestitev po službeni potrebi v večjem obsegu. Zaščitne pole, vložene v tem letu vsakakor kažejo, da se je v tem oziru obrnilo na bolje; kajti sekcija je prejela le 16 zaščitnih primerov, med katerimi so še primeri premestitev iz prejšnjih let, pa so premešeni učitelji vložili zaščitne pole šele v tem letu. Če primerjamo premestitve učiteljev in učiteljic, ki so bile izvršene po službeni potrebi v letih 1935./1936. in 1936./1937. s premestitvami v letu 1937./1938. vidimo, da je število premestitev po službeni potrebi znatno padlo, kar kaže, da se zopet bližamo normalnim razmeram.

V teku leta 1937./1938. je imela sekcija 115 zaščitnih primerov, in sicer: 1. premestitev po službeni potrebi v l. 1937./1938. — 16; 2. nerešeni primeri iz leta 1935./1936. — 27; 3. nerešeni primeri iz leta 1936./1937. — 25; 4. odpusti iz državne službe v letu 1936./1937. — 8; 5. razrešitve sreskih šolskih nadzornikov v letu 1936./1937. — 2; 6. razrešitev šolskih upraviteljev 1937./1938. — 8; 7. razne pravne zadeve; pokojnina, izplačilo prejemkov, bivanja izven službenega kraja itd. — 7; 8. disciplinske preiskave — 9; 9. reaktivacija — 3; 10. uradne upokojitve z popolno službeno dobo in brez V. položajne skupine — 10.

Organizacija je osredotočila vse svoje sile za doseg korektur v letih 1935./36., 1936./37. in 1937./38. po službeni potrebi premeščenih učiteljev in učiteljic. Vse nerešene primere iz prejšnjih let je vnesla v novo upravno leto. V ta namen je med letom večkrat osebno intervenirala pri prosvetnem oddelku kr. banske uprave. V vsakem primeru, za katerega je prejela zaščitno polo, je storila sekcija vse, kar je bilo v njeni moči, da se izvrši korektura. Sreska učiteljska društva v tem oziru niso vedno točno poslovala in niso dostavljala sekciji potrebnih podatkov, tako glede premestitev, kakor tudi glede razrešitev šolskih upraviteljev, postavljanja mlajših in neupravičenih oseb na upraviteljska mesta proti interesu starejših in upravičenih. Pismene predstave in vloge je pošiljala na prosvetni oddelek kr. banske uprave in potom izvršnega odbora na ministrstvo prosvete. O priliki glavnega letnega razpisa učiteljskih mest je opozorila kraljevo bansko upravo na vse one zaščitne primere iz prejšnjih let s prošnjo, da se pri stavljanju predlogov za premestitve v prvi vrsti upoštevajo prošnje učiteljev in učiteljic, ki so bili svojočasno premešeni po službeni potrebi. Seznam teh prošilcev je poslala kr. banski upravi, gospodu banovinskemu šolskemu nadzorniku in izvršnemu odboru, da ga ta predloži ministrstvu prosvete. Ta seznam je obsegal 27 prošilcev, ki so vložili prošnjo za premestitev na razpisano mesto. V tem seznamu so tudi družinski očetje, ki so radi šolanja otrok prosili za premestitev. Po zadnji objavi v dnevnih listih je bilo ugodno rešenih 5 prošelj, ki spadajo med korekture in so bili učitelji in učiteljice premešeni na zaproseno mesto. Vseh ugodno rešenih zaščitnih primerov od leta 1935./1936. dalje je sedaj 22. Konec upravnega leta 1937./1938. izkazuje sekcija še vedno 75 nerešenih primerov glede korektur kakor tudi glede družinskih očetov. Vsi ti primeri bodo vneseni v novo upravno leto. Odpustov iz državne službe letos ni bilo. Izmed v letu 1936./1937. odpuščenih učiteljev in učiteljic sta bila dva reaktivirana. Nerešena sta ostala dva primera premestitev sreskih šolskih nadzornikov, med tem ko sta bila dva primera razrešitve sreskega šolskega nadzornika ugodno rešena po razsodbi državnega sveta. Številne so bile razrešitve šolskih upraviteljev in podelitve poslov šolskega upravitelja. Zalostno je odjeknilo v naših vrstah vedno takrat, ko je bil razrešen upraviteljskih poslov učitelj, ki je imel za to mesto polno kvalifikacijo, užival med narodom vse zaupanje, pa se je moral umakniti po letih mlajšemu učitelju. Ker zvanje šolskega upravitelja ni uzakonjeno, se organizacija pravno ni mogla potegovati, vselej je je opozorila merodajno oblast na moralno vprašanje in na škodo v šoli, ki je ob taki priliki stopila vselej v ospredje. Razne pravne zadeve je sekcija reševala sproti tako z nasveti kakor tudi s čistopisi, ki jih je dostavljala prizadetim. V disciplinskih preiskavah je dajala prizadetim potrebna pojasnila. Od 9 sekciji prijavljenih disciplinskih preiskav, sta bila dva primera ugodno rešena in sta bila prizadeta tovariša pred disciplinskim sodiščem oproščena. Organizacija je zastopala v disciplinskem sodišču tov. Korenčan, nadomeščala ga je tovarišica Završanova. Vse tovariše in tovarišice, ki pridejo v disciplinsko preiskavo, prosimo, da

ki je pripravljen pri imenovanju ankete sodelovati. — Prvi tak pevski tečaj se bo vršil letos od 11. do 25. julija v kraju, ki ga bo UPZ pravočasno naznanil.

UPZ je začel iskati tudi stike s stanovskima pevskima društvoma »Filipovičev« v Zagrebu in »Marinkovičev« v Beogradu in s tem skupnega dela na glasbenem polju. To skupno delo bi se nanašalo na skupne nastope, izmenjavo skladb in notnega materiala itd. Tak prvi skupni nastop je predviden za letošnji jesen v proslavo 20 letnice osvoboditve, z namenom pokazati razvoj naše glasbe od osvoboditve do danes. Koncerti so predvideni v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in Sofiji. Realizacija te velike in lepe zamisli zavisi od zavednosti članov posameznih zborov ter od moralne in gnotne podpore merodajnih činiteljev.

Ker so člani in članice UPZ raztreseni po vsej dravski banovini, so stroški za pevski tečaje visoki. Od članstva pa tudi ni mogoče zahtevati, da bi žrtvovalo poleg časa in fizičnih moči še svoja itak skromna gnotna sredstva. UPZ je izdal v »Učit. tovarišu« večkrat poziv na učiteljstvo iz bližnjih krajev Ljubljane, da pristopi k zboru in tako omogoči sestavi priročen zbor, ki bi se lahko sestal kar najhitreje večkrat mesečno z najmanjšimi stroški. Odziv je bil pa tako malenkosten, da se razmere v tem pogledu še dolgo časa ne bodo spremenile.

V bodoče misli UPZ posvetiti vso svojo pozornost ustanovitvi skupne organizacije mladinskih zborov, ki bi imela namen podpirati delo posameznih zborov, prirejevati večje skupne nastope, nabavljati notni material itd. V najkrajšem času bodo šole sprejele posebne okrožnice s prošnjo, da pošljejo UPZ natančne podatke o ustanovitvi, delovanju in potrebah svojih mladinskih zborov.

UPZ uživa moralno in gnotno podporo od učiteljstva organiziranega v JUU. Le tej skupnosti in stanovski zavesti je pripisovati vse dosedanje uspehe zbora in le ta dva faktorja sta poročila, da bo UPZ izvedel v bodočnosti še veliko dela, ki bo le v korist učiteljskemu stanu.

Ekskurzijski odsek

je pripravil potovanje v Bolgarijo. Radi maloštevilnih prijav je moral preložiti potovanje na prihodnje leto. Razpis bo objavljen še letos septembra in bodo lahko reflektanti mesečno nalagali posamezne obroke v fond za to ekskurzijo.

Odsek za obmejno šolstvo.

Osnovanje tega odseka smo pokrenili že leta 1922. in pozivali k nadstrankarskemu vzajemnemu delu za dvig duhovnih, moralnih in gnotnih sil na naši meji. Načrti se žal niso uresničili radi nerazumevanja raznih organizacij. Do leta 1926. je imel ta odsek ožji delokrog. Vodil je evidenco o obmejnem in manjšinskem šolstvu ter potom sekcije opozarjal oblastva na razne nedostatke. 14. jan. 1926. sta sreski učiteljski društvi Maribor levi in desni breg obnovili svoj klic po večjem zanimanju in upoštevanju obmejnih težav ter potom Jugoslovanske matice izdali posebne vprašalne pole za skupno obmejno delo, predvsem za dvig obmejnih šol. Klic za združeno obmejno delo je iz istih razlogov kot prvič zamrl tudi drugič. Odsek je svoje delo nadaljeval v prejšnjem pravcu. Prišli smo v dobo, ko so se ustanovljala številna društva. Povsod pa je moral sodelovati učitelj, ki je prihajal radi tega čisto v težke prilike. Cepili smo sile, prihajali v difference, dopuščali vmešavanje lajkov v naše službene posle, premalo naglaševali gospodarsko in socialno delo, drveli brez sistematičnosti za nesigurnimi cilji, in tako je ostalo vse naše prizadevanje na tem polju **iluzorno!** Nekako ob višku teh nezdružljivih pojavov je izpregovorilo med drugimi zopet učiteljstvo sresa Maribor levi breg pri zborovanju 2. dec. 1937. Ob sodelovanju CMD in drugih priznanih obmejnih delavcev je društvo objavilo obširno resolucijo za koncentracijo in sistemizacijo obmejnega nacionalnega dela, do katerega naj bi prišli potom skupnih anket. V Mariboru smo tozadevne priprave začeli pod vodstvom našega obmejnega rešitelja generala Maistra, s čegar smrtjo je žal že l. 1934. ta akcija prestala. Zelo plodono je usmerjal gospodarsko socialna krajevna proučevanja po sekciji osnovani »Klub prijateljev naše kulture«. Od l. 1934. dalje je ta odsek začel le »životariti«, to pa iz dveh razlogov: 1. Učiteljstvo, razočarano nad brezbriznostjo za obmejno in manjšinska vprašanja od strani v to poklicanih, je vedno bolj odstopalo od tega brezuspešnega snovanja. 2. Učiteljstvo v notranjih predelih banovine pa radi nepoznavanja obmejnih prilik ni več vzdržalo v zanimanju za obmejno vprašanje. Iz teh razlogov je pri lanskim banovinski skupščini bilo prvotno celo izglasovano, da ta odsek sploh črtamo, ter se je le na zahtevo zastopnikov obmejnih učiteljskih društev sklenilo izvesti skupščinski sklep iz l. 1936., in je skupščina izvolila glavnega ali sekcijskega poročevalca za ta odsek, čegar člani so kot društveni poročevalci od društev izvoljeni zastopniki. Predvsem so tu mišljena severna obmejna društva in kočevsko ter je s tem delovno središče tega odseka bilo preneseno na sever — v Maribor. To je le kratek historičen in delovni pregled tega odseka do l. 1937. Moramo priznati, da so si tudi ljubljanski tovariši ter ljubljanski »Branibor« in »CMD« mnogo prizadevali za delo v tem odseku ter za obmejno prosveto sploh.

Lanska skupščina je poverila funkcijo poročevalca za obmejno in manjšinsko šolstvo naše sekcije tov. Vaudi. Že historiat tega odseka dokazuje, kako težko je to delo. Uvodoma moramo omeniti glavne ovire: 1. Skupnost dela otežuje medsebojna oddaljenost društev poročevalcev. 2. Skupni sestanki so zvezani z velikimi izdatki. 3. Kritje teh

in izdatkov za odsekovne potrebe ni nikjer zasigurano. Tudi nekateri društveni poročevalci razvijajo premalo aktivnosti in lastne, svojim sreskim prilikam odgovarjajoče delovne iniciativnosti, čeprav bi baš danes morala obravnava o obmejnem šolstvu in narodno-obrambnem položaju tvoriti glavno točko dnevnega reda zborovanj in sej naših obmejnih učiteljskih društev (seveda tudi drugih obmejnih in ostalih ustanov). Medsebojna oddaljenost delavcev, pomanjkanje denarnih sredstev, zlasti pa često nerazumevanje za naše prizadevanje od strani javnost in oddaljenih ustanov, onemogočajo vidnejše in pozitivnejše uspevanje našega prizadevanja, ki ga zato blagovoliš s tega vidika ocenjevati.

V »Učit. tovarišu« je odsek pozval vsa društva, da javijo izvoljene društvene poročevalce za ta odsek. Dobili smo odgovore le od sedmih društev. Odsek je uspel s predlogom skupnega zborovanja mariborskih in sosednjih učiteljskih društev dne 11. dec. 1937., kjer je tov. Vauda predložil spomenice glede odtujevanja in zaščite naše obmejne zemlje, smatrajoč ta pojav kot najbolj pereč in opasen. Spomenice je bila z navdušenjem sprejeta tudi od drugih učiteljskih društev. Podprla so jo tudi vsa naša narodno-obrambna društva, razmnožila jo je sekcija in dostavili smo jo vsem merodajnim, tudi najvišjim činiteljem. Temu prvemu delu je sledila statistika o odtujeni zemlji v obmejnem pasu, žal te statistike večina društev, katerim je bila dostavljena že 15. apr. t. l., ni vrnilo, čeprav smo društva ponovno pozvali v »Učit. tovarišu« dne 23. jun. t. l. Pri omenjenem skupnem zborovanju smo se tudi pogovorili za prvi sestanek tega odseka za 27. dec. 1937. in so bili k sestanku vabljeni kot posvetovalci tudi zastopniki mariborskih narodno-obrambnih društev. Večina se je odzvala vabilu. Tov. Vauda je očrtal namen sestankov, predvsem glede evidence in dviga obmejnega šolstva, obenem pa za sistematično gospodarsko, socialno in nacionalno dviganje našega obmejnega ljudstva in to z združitvijo vseh narodnih sil. Situacijo v Prekmurju je popisal tov. Petermel, v dravograjmskem srezu pa tov. Močnik. Za enkrat smo določili kot delokrog ožji obmejni pas s srez: Dravograd, Maribor l. breg, Ljutomer, Murska Sobota in Lendava ter sklenili najprej za te srece izdelati statistiko ljudskega šolstva. Pri drugem sestanku dne 27. januarja t. l. smo sklenili, da se v interesu čim širšega in uspešnejšega vzajemnega delovanja odsek vedno sestajamo skupno kot meddruštveni narodno obrambni odbor, ki naj obsega zastopnike sledečih organizacij: JUU, NO, CMD, Slovenske Straže, Branibor, Narodno obrambnega odseka, Sokol, župe Maribor, Prosvetne zveze in Zveze kulturnih društev. Tem meddruštvenim sestankom predsedujejo izmenoma zastopniki sodelujočih organizacij. Po potrebi pa ima v izrazito obmejnih in manjšinskih šolskih zadevah sestanek obmejno-šolski odsek, ki obstoja in deluje dalje, tvori bistveno sodelujočo moč pri tem meddruštvenem odboru in tam uveljavlja s podpiranjem ostalih sodelujočih ustanov borbo za obmejno-šolske in učiteljske interese. Pregledali smo krajevni študij občine Sv. Trije kralji na Kozjaku, ki ga je sestavil zelo temeljito tov. Vilko Kolar. Tak krajevni študij je naloga nas vseh, izvedljiv pa le po učitelju, ki se je vglobil v vse vaško življenje, torej po učitelju, ki je gotov svoje stalnosti, ima mir pri svojem delu in je dostojno plačan!

Tov. Vauda je pri sklepu izrazil svojo radost, da se po 16 letnih sanjah polagoma uresničuje misel o složnem, nadstrankarskem nastopu za našo mejo, kateri naj bi poleg kulturne veljala naša gospodarska in socialna skrb!

Za sestanek 4. febr. t. l. je pripravil odsek po svojem poročevalcu statistično podprto obširno obmejno-šolsko predstavko za proračunsko zasedanje banovinskega sveta. Naj navedemo le nekaj podatkov! Omenjeni obmejni srez šteje 33.812 učencev, 669 oddelkov, 486 učnih sob, 148 šol, 609 učiteljev, 258 učiteljskih stanovanj, to obmejno šolstvo stane 4.113.859 din. Torej pride na eno učno sobo 70 učencev, na enega učitelja 55 učencev, en učencev stane banovino in obično skupno 122 din. Potrebni pa je še 23 novih šol, 211 novih učnih sob, 49 novih oddelkov, 60 učiteljev in 396 učiteljskih stanovanj. Z omenjeno predstavko bomo seznanili učiteljsko skupščino.

Nato so se vršili trije meddruštveni sestanki in skupno obmejno učiteljsko zborovanje v Murski Soboti dne 14. maja t. l., ki je bil lepa manifestacija obmejnega učiteljstva in naše stanovske sloge.

Pohvalno je treba omeniti prizadevanje Učiteljskega pokreta, ki je posvetil v letošnjem letu posebno številko svojega glasila Prosvete proučevanju tega perečega problema naših obmejnih krajev. S tem si je zagotovil naklonjenost in hvaležnost vsega učiteljstva.

Zaključek.

Ko podajam poročilo o delu sekcije v poslovnem letu 1937./38., moram ugotoviti, da je to poročilo zgolj okvirno. Ni mogoče opisati vseh podrobnosti in tudi ni potrebno, ker je bilo mnogo zadev podrobno izneženih v okrožnicah in objavah v stanovskem listu. Ugotoviti pa moram, da smo prebrodili najtežje čase, kar jih je kdaj preživljala organizacija. Da je bilo vodstvu sekcije mogoče svoje delo opravljati, se moramo zahvaliti v prvi vrsti močnim in trdnim stanovski zavesti našega članstva, ki je vztrajalo kljub največjim težavam. Ravno radi tega je imelo vodstvo trdno moralno oporo v svojem članstvu. Vedno je lahko računalo, da je za njim vse članstvo dravske sekcije, ki je pripravljeno podpirati delo onih, ki jim je zaupalo vodstvo. Kot predstavnik učiteljstva dravske sekcije vas prosim, da izrečete svojo sodbo o delu in daste novih nasvetov za delo v bodočem letu.

Vidov dan

Ko so se preseljevali Južni Slovani iz svoje prvotne domovine v nove pokrajine, gotovo niso slutili, da so zasedli tako važna področja, da so se naselili v krajih, ki tvorijo vrata med vzhodom in zapadom. Dušan Silni, ki je povedel svojo mogočno armado proti Carigradu, je pa že prav dobro prečnil pomen lege svoje države in je hotel samo zožiti vrata, skozi katera je že poželjivo gledalo oko v največjem razvoju se nahajajoče imperialistične sile turškega naroda. Toda zaman so bila njegova prizadevanja in Kosovo je moralo doživeti svojo tragedijo.

V težki nevarnosti, ki je pretila srbski svobodi, je car Lazar zbral vse moči v neslogi razpadajoče Dušanove zapuščine. Toda vrata so bila sovražniku na stežaj odprta in

odpor je prišel prepozno. Zmagal je prodirajoči vzhodni barbarizem nad zapadno kulturo. Zmagal je polumesec nad križem, a vsem pokrajinam, v katerih so prebivali Jugoslovani, je bila s tem zapisana najžalostnejša bodočnost.

Pet sto let so zaman plakali slepi gušlarji nad izgubljeno svobodo, zaman opevali neizmerno požrtvovalnost kosovskih junakov. — Kosovo je ječalo v črni sužnosti. Nesloga ga je pokopala — a složen nastop vseh v robstvu trpečih ga je zopet rešil.

Vidov dan — pet stoletij spomin propadle svobode. — Vidov dan — pet stoletna kazen za neslogo. — Vidov dan bodi nam opomin, da smo še vedno na meji med križajočimi se interesi zapada do vzhoda.

Da se res popolnoma ne pozabi

Članek mlade tovarišice, ki je bil objavljen v zadnji številki »Učiteljskega tovariša« je tudi mene vzbudil, da izrečem ono, kar me teži in ker vem, da je mnogo takih, ki čutijo isto.

V avgustu bo leto, odkar je bil vzakonen delni celibat za učitelje. Bila sem prepričana, da bo ta čimprej razveljavljen. Da bodo spoznali, kako je ta odredba krivična, ker zaveda predvsem mlajše učiteljice. Žal, da se proti tej odredbi stori prav malo. Zadnje čase je ta borba že skoraj zamrla.

Mnogo se naglašava geslo: »Za enako delo, enako plačilo.« To je prav in pravično! Na podlagi tega se zahteva izenačenje plač poročenim učiteljem. S polno pravico zahtevajo to. Kako je pa z nami? Če sledimo klicu narave in srca, nimamo nič in smo nič! Mnoge se bodo morale radi kruha odreči življenjski sreči. Delo, ki ga človek opravlja v zagrenjenosti, pač ne more roditi posebnih uspehov. Jasno se zaveda, da delo nima pravega cilja, to je lastne družine in doma. In kakšna bo jesen življenja, ako je bila mladost tako zagrenjena! Vsa si želi, da si enkrat ustvari lasten dom in ognjišče.

Če bi bila ta odredba v veljavi že prej, bi marsikatera ali pa mnoge opustile učiteljski

študij. Izbrale bi si ono, kar jim dopušča pristo pot srca. Denar, katerega so starši porabili za študij, bi bil v naših rokah in gotovo bi si laže ustvarile z njim srečo, kakor tako, ko nam je to vzeto in ne moremo z njim poljubno razpolagati.

Čudno je, da ta uvedba delnega celibata zadeva le naš stan. Saj ima vendar vsako nerednost v rokah šolska oblast, ki ne pardenira nobenega, kar je tudi prav. Vsak je odgovoren za sebe. Poznam poročene učiteljice, ki so zelo vestne in marljive. Kdor ljubi delo in poklic ter ima čut dolžnosti, bo vedno na svojem mestu, tem bolj, če bo zadovoljen.

Celibat nam jemlje tudi ugled. Marsikatera pikra opazka je že padla na rame prizadetim. Človeku se zdi, kot da ni svoboden državljan in da je zapadel v okove neke prisega, katere ni niti sam storil.

Tovarišice in tovariši! Na nobenem zborovanju naj ne izostane klic po ukinitvi celibata! Sedaj, ko bo banovinska skupščina, je nujno, da bo tudi to pereče vprašanje med prvimi predlogi. Ravno mlajše stavimo največ zaupanja v organizacijo; zato nas ne razočarajte! Skušajte nam pomagati vsi, da bomo dobile zopet one pravice, ki nam pritičejo po naravni in božji postavi! Saj smo vendar ljudje!

L.

Metodična razstava na Poskusni ljudski šoli v Ljubljani

Na koncu letošnjega šolskega leta smo priredili na naši šoli razstavo otroških izdelkov. Razstava je bila namenjena v prvi vrsti staršem, da jih po prvem letu malo podrobneje seznanimo z načinom in rezultati reformnega dela. Ob tej priliki pa smo ugotovili, da je za razstavo pokazalo zanimanje tudi naše učiteljstvo. Od mnogih strani so nam tovariši in tovarišice izrazili željo, da bi razstavo podaljšali vsaj še za prve dneve meseca julija, da bi si jo mogli ogledati tudi oni, ki sedaj niso bili v Ljubljani. Žal tej želji nismo mogli ustreči, ker smo morali prostore, v katerih je bila razstava, odstopiti za udeležence mednarodnega mladinskega tabora v Ljubljani. Da bi pa vseeno ustregli onim, ki si žele ogledati način in rezultate prvotnega reformnega dela, smo zadržali nekoliko izdelkov in uredili metodično razstavo, na kateri bo viden v malem ves potek dela. Ta razstava bo odprta od Vidovega dne dalje ves julij in avgusta vsak ponedeljek in četrtek od 9. do 12. ure. Ker pa si bo morda želel kdo pogledati razstavo tudi ob kaki priliki, ko pride morda v Ljubljano, smo uredili tako, da si jo ogleda lahko tudi izven tega časa poljubno.

kadar hoče. Vendar naj par dni preje sporoči upraviteljskemu, kdaj namerava priti, da ga počaka, ker bo sicer šolsko poslopje zaprto vse počitnice. Vse tovariše in tovarišice, ki se zanimajo za naše delo, vabimo, da si razstavo ogledajo.

Ob tej priliki opozarjamo še na hospitacije. Nekatera sreska društva in nekateri posamezniki so se že v letošnjem letu zanimali za hospitiranje na naši šoli. Da bodo vsi na jasnem, sporočamo sledeče: hospitacije bomo sprejemali od 1. novembra dalje in to v skupinah po največ 25 naenkrat. Zato prosimo tovariše in tovarišice, da se med seboj dogovorijo za skupine. Take skupine naj potem prijavijo vsaj mesec preje nameravani hospitiranja, da bomo mogli posamezne skupine porazdeliti na dneve. Točni dan za hospitacijo pa bo potem uprava šole sporočila 3 tedne preje.

Če želi morda kdo še kakih tozadevnih pojasnil, se lahko obrne tudi uradno na tukajšno šolo.

Učraviteljstvo Poskusne ljudske šole
Ljubljana — Bežigrad.

Tečaji za učiteljstvo kmečko-nadaljevalnih šol

1. Uvodni in metodični tečaj za učitelje kmečko-nadaljevalnih šol bo na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru od 2. avgusta do 13. avgusta 1938.

Na tečaju bodo predavanja iz kmečke psihologije, iz kmečke pedagogike, iz kmečkega narodopisa, iz socialnega skrbstva na deželi, iz zdravstva, iz kmetijskega gospodarstva, iz metodike, didaktike in iz pravilnika za kmečko-nadaljevalne šole.

V tečaj bodo sprejeti v prvi vrsti učitelji, ki že poučujejo na nadaljevalni šoli, pa še nimajo uvodnega tečaja, nadalje učitelji, ki delujejo najmanj že pet let na podeželski ljudski šoli ter so s svojim dosedanjim delom pokazali resno voljo za poklicno vzgojo in izobrazbo odrasle kmečke mladine in imajo namen, pričeti z delom v kmečko-nadaljevalni šoli.

Učitelj, ki ima sicer strokovni tečaj, nima pa uvodnega tečaja, ne bo smel v bodoče voditi kmečko-nadaljevalne šole. Brez uvodnega tečaja ne bo smel v bodoče poučevati nobeden učitelj na kmečko-nadaljevalnih šolah.

2. Idejni tečaj za učitelje kmečko-pripravljalnih tečajev bo na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru od 16. avgusta do 20. avgusta 1938.

Na tem tečaju bodo predavanja enaka kakor na uvodnem tečaju in sicer v taki obliki, da bodo dopolnjevala predavanja, ki so bila na idejnem tečaju l. 1937.

V ta tečaj bodo v prvi vrsti sprejeti učitelji, ki so l. 1937. absolvirali idejni tečaj. Učitelji, ki bo dovršil oboje idejna tečaja, se bo smatral za enako kvalificiranega z učiteljem,

ki je dovršil uvodni in metodični tečaj. Nadalje bodo v ta tečaj sprejeti učitelji, ne glede na število službenih let, ki nameravajo poučevati na kmečkih pripravljalnih tečajih.

Brez idejnega tečaja ne bo smel poučevati nobeden učitelj na kmečko-pripravljalnih tečajih.

3. Tečaj za kmetijsko gospodarstvo in kmetijsko knjigovodstvo bo na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru od 22. avgusta do 27. avgusta 1938.

Na tem tečaju se bodo učitelji teoretično in praktično seznanili z organizacijo in z vodstvom kmetijskega obrata, posebno še s kmetijskim knjigovodstvom.

V ta tečaj bodo sprejeti v prvi vrsti voditelji kmečko-nadaljevalnih šol, potem učitelji, ki so dovršili že strokovni tečaj in končno voditelji kmečko-pripravljalnih tečajev.

4. Prošnje za sprejem v tečaje je uradnim putem predložiti kraljevski banki upravi (kmetijski oddelek) do 30. junija 1938. V prošnji mora biti navedeno, kdaj je učitelj poučeval na kmečko-nadaljevalni šoli oz. v pripravljalnem tečaju, oziroma ali namerava s prihodnjim šolskim letom ustanoviti nadaljevalno šolo odnosno tečaj. Prošnje, ki jim morajo biti priložene službene razpredelnice ali izvleček iz uslužbenškega lista, morajo biti kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din.

5. Učitelji, ki bodo sprejeti v tečaje, bodo imeli popolno oskrbo na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Za delno kritje stroškov plača ob pričetku tečaja vsak udeleženec metodičnega tečaja 100 din, vsak udeleženec idejnega tečaja 40 din, vsak udeleženec tečaja za kmetijsko knjigovodstvo pa 50 din.